

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

891

Vragen van het lid **Van der Ham** (D66) aan de ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *de zogenaamde «enkele feit»-constructie in de Algemene wet gelijke behandeling (Awgb) die belemmeringen opwerpt voor homoseksuele leraren en leerlingen in het bijzonder onderwijs*. (Ingezonden 30 september 2008)

1
Kent u de conclusie van prof. mr. A. Terlouw en prof. mr. A. Hendriks dat de «enkele feit constructie» van artikel 5 Awgb het «legitieme doel» en de vereiste evenredigheid ontbeert die volgens de Europese gelijkebehandelingsrichtlijn noodzakelijk zijn?¹

2
Wat is uw reactie op de conclusie van de hoogleraren Terlouw en Hendriks dat de ingebrekestelling door de Europese Commissie op het punt van de uitvoering van de gelijkebehandelingsrichtlijn², anders dan de Nederlandse regering tot nog toe veronderstelt, wel degelijk een aanpassing vraagt van de «enkele feit constructie» zoals die is neergelegd in artikel 5 van de Awgb? Wat is uw reactie op de conclusie van Terlouw en Hendriks dat de regering de ingebrekestelling van de Europese

commissie op dit punt ten onrechte niet serieus neemt?

3
Vormt deze kritiek voor u aanleiding dit artikel te wijzigen zodat het wel aan de eisen van de gelijkebehandelingsrichtlijn voldoet? Zo neen, waarom niet?

4
Wat is uw reactie op het advies van de Commissie Gelijke Behandeling (CGB) n.a.v. de ingebrekestelling van Nederland door de Europese Commissie, waarin de CGB stelt dat artikel 5, derde lid, Awgb, niet overeenstemt met de gelijkebehandelingsrichtlijn en dat wetsaanpassing derhalve geboden is?³

5
Bent u bereid om de Raad van State te verzoeken advies uit te brengen over de vraag of artikel 5 Awgb aanpassing behoeft aan de gelijkebehandelingsrichtlijn? Zo neen, waarom niet?

6
Is de «enkele feit»-constructie, zoals geformuleerd in artikel 5 van de Awgb, aan de orde gekomen in de recente gesprekken van de minister van BZK en het ministerie van OCW met de heer Hammarberg, Commissaris voor mensenrechten van de Raad van Europa? Zo ja, welke opvattingen formuleerde de Commissaris voor mensenrechten op dit punt?

7
Vormen de opvattingen die de Commissaris voor mensenrechten van de Raad van Europa aan u kenbaar heeft gemaakt aanleiding dit artikel te wijzigen? Zo neen, waarom niet?

8
Vormen de ingebrekestelling door de Europese Commissie op het punt van de uitvoering van de gelijkebehandelingsrichtlijn, het advies van de Commissie Gelijke Behandeling, de eventuele opvattingen van de Commissaris voor de mensenrechten van de Raad van Europa en de kritiek van Terlouw en Hendriks, tezamen aanleiding om artikel 5 van de Awgb aan te passen? Zo neen, waarom niet?

9
Kent u de volgende passage uit het boek «ChristenUnie op het pluche»: «De ChristenUnie heeft «gescoord» op punten van bijvoorbeeld (...) de uitzonderingspositie van christelijke scholen betreffende de Algemene Wet Gelijke Behandeling.»⁴

10
Is het waar dat tijdens de coalitieonderhandelingen afspraken zijn gemaakt over de Algemene wet gelijke behandeling en/of het voortbestaan van de «enkele feit constructie»?

11

Zo ja, welke afspraken zijn gemaakt?
Waarom zijn deze niet in het
Coalitieakkoord opgenomen?

12

Wanneer kan de Kamer de reactie van
de regering op de evaluaties van de
Awgb tegemoet zien?

¹ «Gebrekkig implementatie algemene
gelijkebehandelingsrichtlijn door Nederland»,
NJCM-bulleting, jrg. 33 (2008), nr. 5.

² Brief van de Europese Commissie, 31 januari
2008.

³ Advies inzake de ingebrekestelling van
Nederland door de Europese Commissie in
verband met het niet correct omzetten van
Richtlijn 2000/78/EG; Commissie Gelijke
Behandeling, maart 2008.

⁴ Pagina 153.

Antwoord

Antwoord van minister **Ter Horst**
(Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties), mede namens de
minister van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap (ontvangen 8 december
2008)

1

Ja.

2

Het kabinet neemt het standpunt van
de Europese Commissie zeer serieus.
De Commissie heeft in haar «met
redenen omkleed advies» echter niet
de «enkele-feitconstructie» genoemd.
In het «met redenen omkleed advies»
staat dat Nederland naar het oordeel
van de Commissie Richtlijn
2000/78/EG niet correct heeft omgezet
door:

1. geen correcte algemene definitie
van directe of indirecte discriminatie
te geven,
2. indirecte discriminatie op grond
van leeftijd niet te verbieden,
3. een algemene uitzondering op het
discriminatieverbod toe te staan voor
particuliere werkverhoudingen,
4. een algemene uitzondering op het
discriminatieverbod toe te staan voor
rechtsverhoudingen binnen
kerkgenootschappen en het geestelijk
ambt.

Bij de toelichting op het
laatstgenoemde punt noemt de
Europese Commissie ook het tweede
lid van artikel 5 van de Awgb en
merkt daarbij op dat dit artikel naar
haar oordeel niet duidelijk maakt dat
aan de «dubbele test» moet worden
voldaan dat het doel legitiem moet
zijn en het vereiste evenredig aan dat
doel.

3

In het Kabinetsstandpunt zal worden
aangegeven op welke manier wordt
gereageerd op het «met redenen
omkleed advies» van de Europese
Commissie.

4

Zie het antwoord op vraag 3.

5

Aangezien de enkele-feitconstructie
raakt aan de bescherming van
grondrechten, is het kabinet
voornemens de volgende vraag voor
te leggen aan de Raad van State:
«Zijn er mogelijkheden, en zo ja
welke, om de artikelen van de Awgb
waarin de zogenoemde
enkele-feitconstructie voorkomt,
zodanig aan te passen aan de
terminologie en/of de strekking van
de Europese richtlijn 2000/78/EG dat
de enkele-feitconstructie geschrapt
wordt, terwijl de destijds in de Awgb
neergelegde balans tussen
grondrechten – in het bijzonder de
balans tussen het
nondiscriminatiebeginsel en de
vrijheid van godsdienst en de vrijheid
van onderwijs – behouden blijft.»

6

In het gesprek tussen de minister van
BZK en de heer Hammarberg is
uiteengezet wat de
enkele-feitconstructie inhoudt. De
bijeenkomst had een informatief
karakter. De heer Hammarberg heeft
bij deze gelegenheid nog geen
inhoudelijke reactie gegeven.
Tussen het ministerie van OCW en
het Commissariaat van de
mensenrechten van de Raad van
Europa is er informatie uitgewisseld.
Ook daarbij werd nog geen
inhoudelijke reactie gegeven.

7

Zie het antwoord op vraag 6.

8

Zie het antwoord op vraag 3.

9

Ja.

10

Nee.

11

Zie antwoord op vraag 10.

12

Het kabinet is voornemens om in
december het eerste deel van het
kabinetsstandpunt naar uw Kamer te
sturen. Het tweede deel zal volgen
nadat het advies van de Raad van
State is ontvangen.